

УДК 316.774:023

Т.А. Сафонова

Харківська державна академія культури

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БІБЛІОТЕКАХ

Розглядаються особливості розвитку соціально-комунікаційних технологій як головного чинника перетворень в бібліотечно-інформаційному середовищі.

Рассматриваются особенности развития социально-коммуникационных технологий как основного фактора преобразований в библиотечно-информационной среде.

The features of development of social-communication technologies are examined as a basic factor of transformations to the library-informative environment.

Ключові слова: бібліотека, соціально-комунікаційні технології, диверсифікація.

Ключевые слова: библиотека, социально-коммуникационные технологии, диверсификация.

Key words: library, social and communication technologies, diversification.

Розвиток сучасних інформаційних технологій (ІТ), збільшення обсягу інформації все більше визначають сутність нашої епохи. Інформаційне суспільство формує свої технології, які, у свою чергу, здійснюють величезний вплив на всі сфери сучасного суспільства як у межах національних кордонів, так і у світі в цілому. Глобальність процесів, що відбуваються, неминуче посилює інтерес до теоретичного осмислення соціально-комунікаційних технологій (СКТ) й емпіричного вивчення впливу цих технологій на трансформацію соціальних структур, бібліотечно-інформаційних зокрема. Світові тенденції, що полягають у

основі перетворень сучасного суспільства та культури, сприяють диверсифікації СКТ в усіх сферах життя. Це означає безперервний розвиток СКТ, що породжує нові види і форми технологізації бібліотечної діяльності.

У сучасному суспільстві суттєво змінюється технологічна політика розвитку соціально-інформаційної сфери, орієнтуючи її на інноваційність, високу ефективність і певні зміни. Технології, які використовують у бібліотечно-інформаційній діяльності, постійно змінюються, вони відрізняються високою адаптивністю до змін зовнішнього середовища. Соціалізація ІТ дозволила значно розширити ринок бібліотечно-інформаційних товарів і послуг, що обумовило необхідність формування нових масштабів потреби споживачів в сучасній комп'ютерній техніці, ІТ, програмному забезпеченні, інформаційних ресурсах, інформаційних системах керування.

Розвиток СКТ на основі використання ІТ розпочався з активного впровадження комп'ютерної техніки і засобів зв'язку через удосконалення програмного забезпечення до електронних персональних комплексів в бібліотеках. ІТ виходять на рівень засобів, а не просто маніпулювання статистичними інформаційними масивами. Підтримка інформаційних процесів стає метою і змістом управління інформацією на різних рівнях суспільного буття, від простору особистості до інформаційного простору соціосфери. Черговий прорив був зроблений з винаходом інтернет-технологій, які дали можливість зв'язати увесь світ, глобалізувати інформаційні процеси в планетному масштабі. Було утворено нове комунікативне середовище, що поступово втягує в себе численні фрагменти соціуму, диктує свої закони для всіх, хто бере участь у формуванні величезного інформаційного простору. В першу чергу це стосується бібліотек, як найбільш активних учасників процесу створення інформаційного простору.

Подальший розвиток ІТ та програмно-технологічних компонентів сучасних веб-сервісів створив для бібліотек передумови для реалізації ідей управління знаннями на практиці. Назустріч цим ідеям упорядкування та управління накопиченими знаннями глобальної мережі поступово відбулася трансформація технологічних концепцій Всесвітньої мережі: Web 1.0 – Web 2.0 – Web 3.0. Web 1.0 створив систему взаємопов'язаних гіпертекстових документів, доступних через Інтернет, технологічні рішення надали можливість лише читати й шукати інформацію. Web 2.0 надав технологічні можливості взаємодіяти користувачам зі змістом ресурсів, запровадив такі технології як блоги, соціальні мережі, вікі, RSS-канали. Web 3.0 є технологічною концепцією, що базується на принципах Семантичного вебу, призначена для створення високоякісних інформаційних ресурсів та послуг, вироблених експертами на основі застосування сучасних веб-технологій.

Проникнення віртуалізації в Інтернет призвело до широкого розповсюдження концепції хмарних обчислень. З точки зору історичного розвитку хмарні технології – це симбіоз віртуалізації та Web-сервісів, тобто хмара – це стіна між користувачами та провайдерами, яка надає користувачеві тільки необхідний йому набір послуг. Хмарні технології стають повсякденною реальністю в практиці роботи бібліотечно-інформаційних установ, однак поки що повномасштабне використання знаходиться у недостатньому стані із-за фінансових та технологічних причин.

Активно опановуючи СКТ, пристосовуючи їх до своїх професійних потреб, сучасні бібліотекарі не тільки збагачують свої фахові знання та навички, але й сприяють формуванню та вдосконаленню нового інформаційного середовища. Нині бібліотечні фахівці створюють різноманітні бази даних - від фактографічних і бібліографічних до повнотекстових, організовують і підтримують веб-сайти та депозитарії цифрових документів, співпрацюють із програмістами щодо

розробки пакетів прикладних програм для автоматизації бібліотечних процесів, створення інформаційно-пошукових систем та ін.

Значення СКТ величезне, вони забезпечують розвиток науково-технічного прогресу, створюють інформаційний фундамент розвитку науки і всіх інших технологій. Більше того, СКТ є своєрідними перетворювачами всіх галузей бібліотечної діяльності, основним засобом їхньої автоматизації, якісної зміни бібліотечно-інформаційної продукції і, як результат, сприяють розвитку бібліотечної справи на сучасному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амлинский Л. З. Композиционно-планировочные решения и техническое оснащение научных библиотек. Библиотечковедческий аспект / Л.З. Амлинский. – К. : Наук. думка, 1988. – 296 с.

2. Ільганаєва В. О. Еволюція технологічної та цільової бази інформаційного менеджменту розвитку / В. О. Ільганаєва // Вісн. Харк. держ. акад культури : зб. наук. пр. – Х., 2000. – Вип. 2. – С. 77-83.

3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: пер. с англ. / М. Кастельс; под. науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 234 с.

4. Кобелєв О. М. Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек як соціокомунікаційний феномен / О. Кобелєв // [Вісник Книжкової палати](#). – 2009. – № 10. – С. 22-25.

5. Лобузїна К. Технології організації знаннєвих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія / К. Лобузїна; НАК України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2012. – 375 с.